

Vec C-603/20 PPU

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

16. november 2020

Vnútroštátny súd:

High Court of Justice, Family Division (England and Wales)

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

6. november 2020

Žalobca:

SS

Žalovaná:

MCP

PRACOVNÝ DOKUMENT

Predmet konania vo veci samej

Vnútroštátny súd sa zaoberá otázkou, či má právomoc vo veci rodičovských práv a povinností vo vzťahu k dieťaťu. Dieťa má tri roky a štyri mesiace a je štátnym príslušníkom Spojeného kráľovstva, pričom od októbra 2018 žije v Indii (okrem krátkeho obdobia v roku 2019). V súčasnosti má dieťa obvyklý pobyt v Indii. Otec dieťaťa (žalobca) sa na vnútroštátnom súde domáha rozhodnutia, aby bolo dieťa vrátené do Spojeného kráľovstva, keďže bolo neoprávnene premiestnené alebo zadržané v treťom štáte (India) a bezprostredne pred týmto premiestnením alebo zadržaním malo obvyklý pobyt v Spojenom kráľovstve. Matka dieťaťa (žalovaná) žalobu spochybňuje.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol podaný podľa článku 267 ZFEÚ. Vnútroštátny súd požaduje výklad článku 10 nariadenia č. 2201/2003 (ďalej len „nariadenie Brusel 2“), najmä v súvislosti s otázkou, či sa článok 10 uplatňuje v prípade možnosti, že právomoc má tretí štát (v tomto prípade India, pretože tam má dieťa obvyklý pobyt).

Prejudiciálna otázka

Zachováva článok 10 nariadenia Brusel 2 právomoc bez časového obmedzenia v členskom štáte v prípade, že dieťa, ktoré má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte, bolo neoprávnene premiestnené do tretieho štátu alebo v ňom bolo zadržané, pričom po uplynutí primeraného času po premiestnení (alebo zadržaní) nadobudlo v tomto štáte obvyklý pobyt?

Uvádzané ustanovenia práva Únie

- 1 Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (Ú. v. EÚ L 338, 2003, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243) (ďalej len „nariadenie Brusel IIa“, v Spojenom kráľovstve tiež známe ako „nariadenie Brusel 2“ alebo „nariadenie Brusel 2R“)

Návrhy, ktoré predniesol 20. septembra 2018 generálny advokát Saugmandsgaard Øe vo veci UD/XB (C-393/18 PPU, EU:C:2018:749)

Rozsudok zo 17. októbra 2018, UD/XB (C-393/18 PPU, EU:C:2018:835)

Článok 47 Charty základných práv Európskej únie

Uvádzané ustanovenia vnútroštátneho práva

Rozsudok Court of Appeal of England and Wales (Odvolací súd pre Anglicko a Wales, Spojené kráľovstvo) z 29. júla 2014 vo veci Re H (právomoc), <http://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2014/1101.html>

Family Law Act 1986 (Zákon o rodine z roku 1986), články 1 až 3

Children Act 1989 (Zákon o deťoch z roku 1989), článok 1 ods. 2 a článok 1 ods. 2A

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 2 Žalobca a žalovaná sú indickí štátni príslušníci. Sú rodičmi dcéry P, ktorá má tri roky a štyri mesiace. Otec (SS) má dočasné povolenie zdržiavať sa v Spojenom kráľovstve do roku 2021. Matka (MCP) má časovo neobmedzené oprávnenie zdržiavať sa v Spojenom kráľovstve. Ich dcéra P je štátnou príslušníčkou Spojeného kráľovstva. Otec je uvedený v jej rodnom liste a je vo vzťahu k nej nositeľom rodičovských práv a povinností.
- 3 Matka s dieťaťom odišli v októbri 2018 zo Spojeného kráľovstva do Indie. Táto návšteva sa uskutočnila so súhlasom otca na základe predpokladu, že bude trvať len jeden mesiac a jej cieľom bude účasť na náboženskom festivale. Otec však od októbra 2018 dcéru P nevidel. Matka sa do Spojeného kráľovstva vrátila v novembri 2018, dcéra P však zostala v Indii. Otec a matka sa v decembri 2018 rozišli. Otec sa medzičasom oženil. Obaja účastníci konania sa zhodujú, že P bola v roku 2019 v Spojenom kráľovstve (podľa jej matky na dva týždne), a následne sa vrátila do Indie. V Indii je P v starostlivosti svojej starej matky z matkinej strany.
- 4 Otec podal 26. augusta 2020 na vnútroštátny súd žalobu. Okrem iného sa domáhal rozhodnutia, aby sa dieťa vrátilo do Spojeného kráľovstva. V tom čase už strávila P v Indii 22 mesiacov. Jej matka si želá, aby P v dohľadnej budúcnosti zotrvala v Indii.
- 5 Vnútroštátny súd konštatoval, že 26. augusta 2020 mala P obvyklý pobyt v Indii a rozhodol, že podľa článku 8 nariadenia č. 2201/2003 nemá v tejto veci právomoc.
- 6 Ďalej tento súd konštatoval, že matka pred 26. augustom 2020 nikdy jednoznačne neprijala právomoc súdov Anglicka a Walesu vo veci rodičovských práv a povinností týkajúcich sa P. Vnútroštátny súd preto rozhodol, že v zmysle článku 12 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 2201/2003 nemá právomoc.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 7 Podľa vnútroštátneho súdu je predmetom pochybností, či dieťa P bolo neoprávnené premiestnené zo Spojeného kráľovstva, a či sa preto môže uplatňovať článok 10 nariadenia č. 2201/2003. Doslovný výklad tohto ustanovenia naznačuje, že sa týka konfliktu právomoci medzi dvoma členskými štátmi. V prípade únosu dieťaťa si zachováva právomoc členský štát pôvodu, až kým, po prvé, dieťa nenadobudne obvyklý pobyt v druhom členskom štáte, do ktorého bolo premiestnené alebo v ktorom bolo zadržované; a ak, po druhé, existuje buď dôkaz o tom, že opustený rodič sa s touto situáciou zmieril, alebo dôkaz o tom, že tento rodič nekonal prinajmenšom rok po tom, ako sa dozvedel, kde sa dieťa nachádza. Uvedené ustanovenie vytvára právny mechanizmus, ktorým sa ukončuje zachovaná právomoc členského štátu pôvodu v prospech druhého členského štátu, v ktorom má dieťa obvyklý pobyt. Doslovný jazyk tohto článku jasne vymedzuje jeho územnú pôsobnosť na členské štáty Európskej únie.
- 8 Tento výklad vyplýva aj z usmernení k nariadeniu Brusel IIa, ktoré v roku 2014 vydala Európska komisia. V bode 4.2.1.1 sa uvádza:
- „Súdy členského štátu pôvodu si majú zachovať právomoc
- Článok 10 zabezpečuje, aby si súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním („členský štát pôvodu“), zachovali právomoc rozhodovať o veci samej aj po takomto premiestnení alebo zadržaní, s cieľom zabrániť únosom detí ich rodičmi v rámci členských štátov. Súdom nového členského štátu („dožiadaný členský štát“) môže byť priznaná právomoc len za veľmi prísnych podmienok...“.
- 9 Ďalší argument pre výklad tohto článku v tom zmysle, že jeho územná pôsobnosť sa obmedzuje na členské štáty, spočíva v tom, že ak by sa tak nevykladal, zostala by právomoc zachovaná na území členského štátu pôvodu na neurčito. Je to tak preto, lebo inak by v prípade únosu do tretieho štátu toto ustanovenie znelo jednoducho takto:
- „V prípade neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa si súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred svojim neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, zachovávajú právomoc“.
- 10 Štát pôvodu by preto bol z hľadiska právomoci v silnejšom postavení vo vzťahu k tretiemu štátu ako vo vzťahu k členskému štátu. To sa dá len veľmi ťažko pochopiť.
- 11 Judikatúra Spojeného kráľovstva do istej miery podporuje stanovisko, podľa ktorého má článok 10 nariadenia č. 2201/2003 globálny dosah a uplatňuje sa bez ohľadu na to, či je štát, v ktorom neoprávnené premiestnené dieťa nadobudlo obvyklý pobyt, členským štátom alebo tretím štátom [pozri body 38 až 53

rozsudku Court of Appeal of England and Wales (Odvolací súd pre Anglicko a Wales) z 29. júla 2014 vo veci Re H (právomoc), <http://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2014/1101.html>].

- 12 Súdny dvor výklad na základe globálneho dosahu nepodporil [pozri poznámku pod čiarou 4 v návrhoch z 20. septembra 2018, ktoré predniesol generálny advokát Saugmandsgaard Øe vo veci UD/XB (C-393/18 PPU, EU:C:2018:749), a bod 33 rozsudku zo 17. októbra 2018 v tejto veci (EU:C:2018:835)].
- 13 Zdá sa teda, že generálny advokát, rovnako ako Súdny dvor, vykladajú článok 10 nariadenia č. 2201/2003 tak, že sa uplatňuje len na spory v súvislosti s právomocou medzi členskými štátmi. Tento aspekt ich odôvodnení, konkrétne pôsobnosť článku 8 nariadenia č. 2201/2003, pritom nebol na účely rozhodnutia vo veci UD/XB úplne podstatný, a možno preto povedať, že ide o *obiter dicta*.
- 14 Vnútroštátny súd dospel k záveru, že neexistuje nijaký iný dôvod, pre ktorý by mal mať právomoc, a preto táto jeho právomoc závisí od územnej pôsobnosti článku 10 nariadenia č. 2201/2003. Ak sa žalobcoví nepodari preukázať, že súdy Anglicka a Walesu si v zmysle článku 10 nariadenia č. 2201/2003 zachovávajú právomoc, pretože neoprávnene premiestnené dieťa nenadobudlo obvyklý pobyt v inom členskom štáte, jeho žaloba podaná na vnútroštátny súd sa musí zamietnuť. Právny postoj je nejasný. Preto bola Súdnemu dvoru položená prejudiciálna otázka v rámci naliehavého prejudiciálneho konania podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a článku 107 Rokovacieho poriadku Súdného dvora.
- 15 Ak by sa vec neprejednála v rámci naliehavého prejudiciálneho konania, mohlo by dôjsť k vážnemu, dokonca možno nezvratnému zásahu do vzťahu medzi dieťaťom a jeho otcom a/alebo do vývoja dieťaťa a jeho zaradenia do rodiny a sociálneho prostredia. Strata rodičovského puta môže dieťaťu spôsobiť dlhotrvajúcu emocionálnu a psychologickú ujmu, ktorá môže pretrvať aj v dospelosti. Nevyhnutným predpokladom úplného zistenia skutkových okolností, ako aj prešetrenia a analýzy zameraných na dobré podmienky dieťaťa s cieľom zohľadniť najlepší záujem dieťaťa P je podanie návrhu na súde, ktorý má právomoc vo veci rozhodnúť.